

Ute är inne

Platser, verktyg och metoder
21-22 september 2017 i Nynäshamn

Information om valbara workshoppar

Dag 1, utepass A01 – A22, kl 14:00 – 17:00

Dag 2, utepass 1, B 01 – B 25, kl 11:00 – 12:30

Dag 2, utepass 2, C 01 – C 25, kl 14:00 – 15:30

Dag 1, utepass A01 – A22, kl 14:00 – 17:00 (inkl fika)

A 01, dag 1, kl 14:00 – 17:00

Varför ska vi vara inne - när vi kan vara ute?

Sammanfattning: Jag vill visa på metoder i de naturvetenskapliga ämnena, teknik och matematik som du enkelt kan använda som verktyg i din undervisning redan i morgon. Varje plats är en lärande arena – utomhus är en. Med Lgr 11 (reviderad 2016) i fokus lämnar vi innerummet för en stund och bryter av med enkla aktiviteter. Aktiviteter som kan genomföras på skolgården eller närmaste skogsdunge eller park. Ett lustfyllt och hållbart lärande ska kännas i hela kroppen och ge en ökad måluppfyllelse, eftersom vi alla lär på olika vis. Ute får barnen (och vi lärare) möjlighet att visa och uppleva andra sidor av oss själva och på så vis också minska utanförskap. Ni får också verktyg och tips om ledarskapet ute, eftersom ledarskapet utanför innerummet ser annorlunda ut. Säkerhet för din trygghet när du lämnar innerummet är också en liten del i denna workshop.

Målgrupp: F-åk3, 4-6, Rektorer/förskolechefer, Lärarutbildare, Elevhälsa, Naturum/friluftsmuseer,

Workshopens längd: 3 timmar, dag 1

Workshopsledare/medpresentatör: Carina Brage,

Yrke: Verksamhetschef vid Linköpings Naturskola, representant för Linköpings NCU

Arbetsplats: Linköpings Naturskola Naturcentrum Lasarettsgatan 1 58229 Linköping

Telefon: 0739959529

E-post: kankar.brage@gmail.com

Webbadress:

A 02, dag 1, kl 14:00 – 17:00

Hållbar lärare - Hela kroppen i naturen

Sammanfattning: Här får du argument för varför det är så bra för barn - och vuxna - att vistas i naturen. Du får också praktiskt uppleva hur du kan använda naturen runt knuten för att bli starkare till både kropp och sinne. Workshopen är främst tänkt som inspiration och verktygslåda för dig själv att använda naturen som hälsopiller. Men du hittar garanterat övningar du också kan göra med dina elever.

Målgrupp: Förskola, F-åk3, 4-6, 7-9, Gymnasiet, Rektorer/förskolechefer, Lärarutbildare, Elevhälsa, Naturum/friluftsmuseer,

Workshopens längd: 3 timmar, dag 1

Workshopsledare/medpresentatör: Bosse Rosén,

Yrke: Naturhälsopedagog, sjukgymnast, naturvägledare till hälsa

Arbetsplats: Balansverkstan och Tyresö naturskola.

Telefon: 0733442162

E-post: bosse@balansverkstan.se

Webbadress: <http://www.balansverkstan.se>

A 03, dag 1, kl 14:00 – 17:00

Främmande språk i spännande miljö

Sammanfattning: I workshopen kommer deltagarna att få pröva på att själva vara nyanlända, eller helt nya studerande i ett främmande språk. Med naturen, gruppen och den egna mobilen som hjälpmedel får deltagarna ta sig an det nya språket. Tillfället innehåller färgglada samarbetsövningar, undersökningar och fartfyllda språklekar. Vi diskuterar också hur man kan förbereda en grupp som ska delta i en liknande utedag, samt bearbeta upplevelserna med gruppen efteråt. I mån av möjlighet visar vi på kopplingar till forskningsfälten i utomhuspedagogik och andraspråkundervisning.

Målgrupp: 4-6, 7-9,

Workshopens längd: 3 timmar, dag 1

Workshopsledare/medpresentatör: *Maria Svens,*

Yrke: Naturskollärare

Arbetsplats: Kvarkens naturskola (Natur och miljö r.f.)

Telefon: +358453296220

E-post: maria.svens@naturochmiljo.fi

Webbadress: www.facebook.com/kvarkensnaturskola

A 04, dag 1, kl 14:00 – 17:00

Leka och lära naturvetenskap och teknik ute

Sammanfattning: Vår förhoppning med workshopen är att inspirera pedagoger att vara nyfikna på vardagsfenomen, våga fånga ögonblicken och utmana sig själva när det gäller naturvetenskap och teknik men också att använda sig av berättelsen som utgångspunkt för utforskandet i vardagen. Aktiviteterna är kopplade både till förskolans och till skolans läroplaner och finns beskrivna i boken med samma namn som workshopen.

Målgrupp: Förskola, F-åk3

Workshopens längd: 3 timmar, dag 1

Workshopsledare/medpresentatör: *Anna Ekblad, Anders Wånge Kjellsson*

Yrke: Naturskolepedagog

Arbetsplats: Naturskolan i Lund

Telefon: 0730683348

E-post: anna.ekblad@lund.se

Webbadress: <http://www.lund.se/naturskolan>

A 05, dag 1, kl 14:00 – 17:00

Rovdjur i skolan

Sammanfattning: Tema rovdjur passar bra in i läroplanens naturorienterande ämnen men kan också användas i flera andra ämnen så som historia och matematik. I och med att rovdjur är ett engagerande ämne kan det med fördel användas för att träna eleverna i olika förmågor så som att uttrycka egna åsikter, att tolka, värdera och lyssna aktivt. Workshopen syftar till att öka deltagarnas kunskap om rovdjur. Informationen presenteras genom olika praktiska övningar som också fungerar som konkreta tips på verktyg- och elevövningar som kan användas i utomhusmiljö. Rovdjurscentret De 5 Stora anser också att ökad kunskap hos allmänheten leder till bättre förutsättningar för en konstruktiv dialog som kan öka Sveriges möjlighet att leva upp till olika åtaganden om biologisk mångfald. Genom att öka barns kunskap om rovdjur kan de själva ta ställning i rovdjursfrågan och delta i debatten på faktabaserad grund.

Målgrupp: F-åk3, 4-6, 7-9, Naturum/friluftsmuseer,

Workshopens längd: 3 timmar, dag 1

Workshopsledare/medpresentatör: *Linda Thelin,*

Yrke: Informatör/pedagog

Arbetsplats: Rovdjurscentret De 5 Stora

Telefon: 065141173

E-post: linda@de5stora.com

Webbadress: <http://www.de5stora.com/>

A 06, dag 1, kl 14:00 – 17:00

Ekosystemkänslor

Sammanfattning: Vad är balans? I ett ekosystem? I undervisningen? I samhället? Vi rotar i utomhuspedagogiska övningar kring ekosystemtjänster bland annat om fotosyntes, jord och klimat. Flera övningar är tagna ur boken Att lära sig in ute för hållbar utveckling. Fokus läggs på lärande för hållbar utveckling, förhållningssätt, kunskapsbegreppet, och etiska dilemman.

Målgrupp: 7-9, Gymnasiet, Rektorer/förskolechefer, Lärarutbildare, Elevhälsa, Naturum/friluftsmuseer,

Workshopens längd: 3 timmar, dag 1

Workshopsledare/medpresentatör: *Gordon Eadie, Anna-Karin Axellie*

Yrke: Museibonde

Arbetsplats: Falu Naturskola

Telefon: 02386239

E-post: gordon.eadie@falun.se

Webbadress: www.falun.se/naturskola

A 07, dag 1, kl 14:00 – 17:00

Tälja med kniv och yxa

Sammanfattning: Förr var slöjdandet en livsnödvändighet i alla kulturer. I vårt moderna samhälle har slöjdandet blivit ett sätt att ta ställning, att leva hållbart, att göra saker för hand och lösa problem av egen kraft. Att göra själv ger frihet och är roligt. Slöjdandet är gränslöst och förenar. I workshopen ges en introduktion till täljning med kniv och yxa med barn. Teman som kniv och täljvett, klyvning med yxa, lämpliga träslag, exempel på saker att göra med barn varvas med praktiska övningar i olika täljgrepp samt täljning av ett litet föremål. Täljandet är inte begränsat till skogen; i de gröna områdena i och runt staden finns tillgång på material, fråga kommunen eller andra som förvaltar områden. Naturens former sätter fantasin i sväng, täljandet övar upp finmotoriken och inbjuder till lärande över ämnesgränserna:

- Hur växer ett träd?
- Skogens betydelse för miljön
- Allemansrätten
- Historik – självhushåll
- Funktion – estetik
- Slit och släng - miljö och hållbarhet

Målgrupp: F-åk3, 4-6, Lärarutbildare, Naturum/friluftsmuseer,

Workshopens längd: 3 timmar, dag 1

Workshopsledare/medpresentatör: *Mette Handler,*

Yrke: Slöjdare - jägmästare

Arbetsplats: Mette Handler – slöjdare Flenmo 5 S-640 31 Mellösa Org. nr 590515-0545

VAT. nr SE590515054501 Godkänd för F-skatt

Telefon: 0705348248

E-post: info@mettehandler.se

Webbadress: <http://www.mettehandler.se>

A 08, dag 1, kl 14:00 – 17:00

Uppgiftsbaserad skattjakt

Sammanfattning: Det finns stora möjligheter att utnyttja närmiljön och digitalteknik genom att kombinera äventyr och utmaning. Vi utnyttjar det stadsnära skogsområdet och med hjälp av gps:er kommer ni få leta ”skatter” och genomföra uppdrag. Ni får även konstruera egna uppdrag som ni ”utsätter” övriga deltagare för

Målgrupp: Förskola, F-åk3, 4-6, 7-9, Gymnasiet,

Workshopens längd: 3 timmar, dag 1

Workshopsledare/medpresentatör: *Olof Fastén, Kristina Thorshag*

Yrke: Universitetsadjunkt

Arbetsplats: Göteborg universitet

Telefon: 0705511693

E-post: olof.fasten@gu.se

Webbadress:

A 09, dag 1, kl 14:00 – 17:00

Skogshjältarna - Friluftsliv för barns hälsa och utveckling

Sammanfattning: Skogshjältarna, är Friluftsförbundet:s satsning som genom friluftsliv ökar barns möjligheter i socioekonomiskt utsatta områden. Vi delar med oss av de metoder och erfarenheter som Friluftsförbundet och Rädda barnens projekt skapat. Ett projekt som har resulterat i metod-, utbildnings-, och aktivitetsmaterial för det enkla friluftslivet i F och åk 1. För att vistelsen i naturen ska kännas meningsfull, lärorik och rolig krävs det grundläggande kunskaper om vad och hur man kan göra. Vi inkluderar kunskaper målgruppen ofta saknar som allemansrätt, naturlära, friluftskunskap och barns rättigheter. Att få vara torr, varm och mätt är en förutsättning för att vistelsen i naturen blir rolig. En framgångsfaktor är att vi utbildat pedagoger vid samma tidpunkt som friluftaktiviteter genomförts med barnen. I utbildningen får pedagogerna enkla verktyg kopplade till läroplanen, skolans värdegrundsarbete och FN:s Barnkonvention som lätt kan inkluderas i undervisningen.

Målgrupp: F-åk3, Rektorer/förskolechefer, Lärarutbildare, Elevhälsa,

Workshopens längd: 3 timmar, dag 1

Workshopsledare/medpresentatör: Åsa Stelin Barrén, Tuula Torro, Lina Lagström

Yrke: Projektledare/samordnare

Arbetsplats: Friluftsförbundet

Telefon: 0701729858

E-post: asa.barren@friluftframjandet.se

Webbadress: www.friluftframjandet.se

A 10, dag 1, kl 14:00 – 17:00

Land-art - Kunskapande tillsammans med naturen och närmiljön

Sammanfattning: Genom att uppmärksamma naturens estetiska kvalitéer - färg, form, linjer och stämning kan vi tillsammans med platsen skapa konstverk som sätter fokus på relationen mellan människa och miljö. Det är ett bra sätt att ta in en plats och att få syn på naturens material, lära känna det med alla sinnen. Land-art gör att vi människor blir nyfikna på natur och närmiljö och börjar ställa frågor – en bra början på ett utforskande arbete tillsammans med barn, natur och miljö.

Målgrupp: Förskola, F-åk3, Lärarutbildare, Naturum/friluftsmuseer,

Workshopens längd: 3 timmar, dag 1

Workshopsledare/medpresentatör: Sanne Björklund,

Yrke: miljökonsult

Arbetsplats: Driver företaget Gröntänk som sysslar med kompetensutveckling kring lärande för hållbar utveckling och uteverksamhet inom förskolan.

Telefon: 0735031502

E-post: sanne.bjorklund@grontank.se

Webbadress: www.grontank.se

A 11, dag 1, kl 14:00 – 17:00

Platsens väsen – platsanknytning med hantverk och digital teknik

Sammanfattning: Ett estetiskt arbetssätt är engagerande för många, både bland barn, unga och vuxna. Genom att arbeta med våra händer och på plats knyta detta till våra sinnen och hela kroppen integreras detta i vårt lärande. Platsen får ett sammanhang och en berättelse. Arbetssättet har varit och är fortfarande lika aktuellt för utomhuspedagogen. Den nya digitala tekniken har också en lockelse som pedagogiskt verktyg genom att snabbt kunna informera och fokusera kring olika platser. Ett begrepp som ibland används i detta sammanhang är verklighetsförstärkning - Augmented reality (AR). Den virtuella världen kan med AR ge sammanhang och en berättelse utifrån platsen. Workshopen vill lyfta fram hur och om vi kan kombinera den reella världen med den virtuella. Vi ger exempel på platsbaserat hantverk som delvis inspireras med hjälp av digital teknik. Vi vill dokumentera det vi gör – den handlingsburna kunskapen, med våra bärbara enheter och på så sätt använda våra erfarenheter i en senare uppföljning.

Målgrupp: F-åk3, 4-6, 7-9, Lärarutbildare,

Workshopens längd: 3 timmar, dag 1

Workshopsledare/medpresentatör: Ingemar Nyman, Caroline Sjunner

Yrke: Miljöpedagog

Arbetsplats: Stadsbyggnadsförvaltningen Helsingborg & Centrum för utomhuspedagogik

Linköpings universitet

Telefon: 0706541156

E-post: ingemar.nyman@helsingborg.se

Webbadress: <http://www.helsingborg.se/miljoverkstaden>

A 12, dag 1, kl 14:00 – 17:00

Slöjd i naturen

Sammanfattning: Jag kommer att dela med mig av mina erfarenheter och tankar om hur man kan använda slöjd på ett ämnesövergripande sätt och varför naturen erbjuder den viktigaste platsen för denna process. En föreläsning ute med praktiska övningar, på ett ämnesövergripande sätt, med diskussion och reflektion. Vi kommer att använda naturliga material som man kan hitta ute och se hur de kan användas på olika sätt beroende på elevens ålder. Hur har naturen och naturliga material påverkat våra kulturer? Hur har materialen påverkat historien? Är slöjden ett bra ämne för att undervisa om hållbarhet? På vilket sätt kan en klasslärare samarbeta med slöjdläraren? Vi kommer att reflektera över dem och många andra frågor som dyker upp. Forskning, artiklar och inspirations material kommer att delas.

Målgrupp: Förskola, F-åk3, 4-6, 7-9, Naturum/friluftsmuseer,

Workshopens längd: 3 timmar, dag 1

Workshopsledare/medpresentatör: Anna Gkirma,

Yrke: Speciallärare

Arbetsplats: Norrskolan, Tranås kommun

Telefon: 0736453022

E-post: annoud@gmail.com

Webbadress:

A 13, dag 1, kl 14:00 – 17:00

Eld genom friktion

Sammanfattning: Vi lär ut hur man samlar delar till och sedan tillverkar ett bågdrillskit, som vi sedan lär ut tekniken för att få till en eld genom friktion. Vi samlar material i omgivningen till de alla olika delarna som behövs. Vi täljer och bearbetar de olika delarna. Vi lär sedan ut teknik och övar tillsammans på att göra eld genom friktion. För de som inte hinner bli klara med sina kit har vi även färdiggjorda kit att öva med.

Målgrupp: Förskola, F-åk3, 4-6, 7-9, Gymnasiet, Rektorer/förskolechefer, Lärarutbildare, Elevhälsa, Naturum/friluftsmuseer,

Workshopens längd: 3 timmar, dag 1

Workshopsledare/medpresentatör: Johan Örlander, Niklas Taliaferro

Yrke: Vildmarksguide

Arbetsplats: Föreningen Naturliv

Telefon: 0736789554

E-post: info@naturliv.org

Webbadress: www.naturliv.org

A 14, dag 1, kl 14:00 – 17:00

Teknik, ett ämne som är inne med övningar att göra ute

Sammanfattning: Praktiska och enkla teknikövningar för mellanstadiet. Vi får ärtor att flyga, undersöker Spunkar, programmerar utan datorer och dramatiserar ett tekniskt system. Dessutom undersöker vi mekanikens gyllene regel och gör någon konstruktionsuppgift som man kan göra ute.

Målgrupp: 4-6,

Workshopens längd: 3 timmar, dag 1

Workshopsledare/medpresentatör: Eva Ahl,

Yrke: grundskollärare 1-7 förstelärare tk/no

Arbetsplats: mellanstadiet Svandammsskolan Nynäshamnskommun

Telefon: 0735685125

E-post: eva.ahl@nynashamn.se

Webbadress:

A 15, dag 1, kl 14:00 – 17:00

Lekfullt lärande i kulturmiljöer

Sammanfattning: Upptäck kulturlandskapet som lärmiljö. Runt skolor och förskolors husknutar finns ett gömt landskap som har en historisk dimension. Landskapet har formats och omformats av de människor som en gång levde där. Genom att koppla samman utomhuspedagogik och arkeologi kan vi upptäcka och använda det gömda landskapet. Vi vill visa hur man kan hitta matematik, teknik, språk, historia, skapande och kultur på våra kulturarvsplatser.

Målgrupp: Förskola, F-åk3, Rektorer/förskolechefer, Naturum/friluftsmuseer,

Workshopens längd: 3 timmar, dag 1

Workshopsledare/medpresentatör: *Christina Toreld, Ing-Marie Berggren*

Yrke: Arkeolog, profilpedagog

Arbetsplats: Bohusläns museum, Vitlycke Världsarvsförskola

Telefon: 0702182520

E-post: christina.toreld@bohuslansmuseum.se

Webbadress:

A 16, dag 1, kl 14:00 – 17:00

Vid foten av ett platåberg

Sammanfattning: En workshop som berättar hur naturlandskapet bildades på platåberget Hunneberg. Välkommen att lösa biljett till kontinentbåten Hunneberg. Ni går på en båt eller snarare en ubåt, som byggdes för 1600 miljoner år av mineraler som sammanfogades av naturens krafter till bergarten gnejs. Resan börjar vid sydpolen för 600 miljoner år. Vi dyker ner under havets nivå och får med oss en last av sandsten. Vi drivs norrut av konvektionsströmmar. För 500 miljoner år sedan når vi området kring ekvatorn, fortfarande befinner vi oss under havets nivå. Vi får nu med oss ett lager av alunskiffer. Vi stiger upp ovanför vattenytan och färden fortsätter norrut. För 280 miljoner år sedan genomgår vi en ordentlig skakning på undre däck, vulkaniska aktiviteter. Det medför att magma stiger upp genom vår båt, tränger ut genom sprickor och lägger sig som ett täcke över båten. Kopplar till skolans styrdokument; geografi 1 (gy).

Målgrupp: F-åk3, 4-6, 7-9, Gymnasiet, Lärarutbildare, Naturum/friluftsmuseer,

Workshopens längd: 3 timmar, dag 1

Workshopsledare/medpresentatör: *Birgitta Säihke,*

Yrke: Naturpedagog

Arbetsplats: Hunnebergs naturskola

Telefon: 0703796491

E-post: birgittasaihke@hotmail.com

Webbadress:

A 17, dag 1, kl 14:00 – 17:00

FNs globala mål- hur bidrar skolan till en hållbar värld?

Sammanfattning: Jag vill bjuda er på en ämnesintegrerad resa som startar i de globala målen, planetens gränser och klimatavtalet. Resan går via våra svenska miljömål och landar i praktiska övningar utomhus med starka kopplingar till läroplanen Lgr 11. Samtal, reflektion och praktiska övningar bland annat från boken *Att lära in ute för hållbar utveckling*. FN tog hösten 2015 beslut om 17 globala hållbarhetsmål. För första gången har världen enats om en strategi utifrån alla delar av hållbar utveckling, de sociala, ekonomiska och ekologiska. Extrem fattigdom ska utrotas, ojämlikheter och orättvisor i världen ska minska och klimatkrisen ska lösas. Målen är ambitiösa och ska vara avklarade redan om 13 år, de finns beskrivna i detalj i Agenda 2030. Varje FN-nation har ansvar för att genomföra de globala målen, men för att vi ska lyckas måste alla hjälpa till! Vilken roll har skolan i att hjälpa Sverige att uppfylla sin del av avtalet?

Målgrupp: F-åk3, 4-6, 7-9, Rektorer/förskolechefer, Lärarutbildare, Naturum/friluftsmuseer,
Workshopens längd: 3 timmar, dag 1

Workshopsledare/medpresentatör: *Stina Lindblad,*

Yrke: Biolog/utomhuspedagog

Arbetsplats: Vice ordförande i Naturskyddsföreningen. Konsult i utomhuspedagogik. Tidigare naturskolepedagog och ordförande i Naturskoleföreningen.

Telefon: 0727324979

E-post: stina@L2c.se

Webbadress:

A 18, dag 1, kl 14:00 – 17:00

Gilla naturen – nytt läromedel och tävling om skyddad natur

Sammanfattning: Testa övningar som ”Vad är natur?”, ”Vem har rätt till naturen?”, ”Mångfald på minuten” och ”Sinnesdikten”, med hjälp av uppdragskort, material från naturen och barnens egna perspektiv. Övningarna är delar av det nyproducerade läromedlet Gilla naturen för åk 4-6, som handlar om att upptäcka naturen, uppskatta naturen, uppmuntra naturvistelse hos barn och unga och inte minst uppmärksamma att barnens natur är viktig och behöver skyddas. Läromedlet kopplar direkt till läroplanens mål och består av övningar med lärarhandledning, faktablad och filmer. Under 2017 pågår också en tävling för mellanstadieklasser för att lyfta fram den natur som de gillar och varför de tycker det är viktigt att den finns kvar. Första pris är en klassresa till en nationalpark. Läs mer på www.gillanaturen.se

Målgrupp: 4-6, 7-9, Lärarutbildare, Naturum/friluftsmuseer, Naturum/friluftsmuseer,
Workshopens längd: 3 timmar, dag 1

Workshopsledare/medpresentatör: *Anders Arnell,*

Yrke: Projektledare

Arbetsplats: Centrum för naturvägledning, SLU

Telefon: 018672445

E-post: anders.arnell@slu.se

Webbadress: www.slu.se/cny

A 19, dag 1, kl 14:00 – 17:00

Naturparkour och slackline

Sammanfattning: Parkour är idag världens snabbaste växande ungdomssport och en av de tre snabbaste växande ungdomssporter. Sporten bygger på att utforska stadsrummet och utveckla motoriska färdigheter med endast sin kropp som verktyg. Under workshopen kommer du att få både se och känna på parkour. Ett enkelt koncept att kunna beställa in till både idrottslärare och fritidspedagoger. Du som deltagande behöver inga förkunskaper i sporten. Vi kommer även att ge möjlighet till att diskutera ämnet parkour på skolgården, säkerhet samt möjlighet till att integrera den i läroplanen. Slackline kan enklast förklaras med att gå på lina, en balanssport som användas till att träna balans, styrka, koordination, samarbete och inte minst att eliminera mentala spärrar. Med ett enkelt redskap som en lina/slackline mellan två träd, stolpar etc så har man en aktivitet som alla klarar av. Slackline lockar många tjejer till att träna. Vi kommer att kunna svara på frågor kring parkour - och spontanidrottspark/ytor på skolgården.

Målgrupp: Förskola, F-åk3, 4-6, 7-9, Gymnasiet, Rektorer/förskolechefer, Lärarutbildare, Elevhälsa, Naturum/friluftsmuseer,

Workshopens längd: 3 timmar, dag 1

Workshopsledare/medpresentatör: *Ahmed Al Breihi, Jack Lundquist*

Yrke: Verksamhetsutvecklare/projektledare

Arbetsplats: Friluftsförbundet/Gymnastikförbundet

Telefon: 0725716717

E-post: ahmed.albreihi@friluftsförbundet.se

Webbadress: www.pktr.se, www.friluftsförbundet.se/naturparkour

A 20, dag 1, kl 14:00 – 17:00

Att vara eller icke vara utomhus, det är frågan

Sammanfattning: Workshoppen kommer att bjuda på ett antal konkreta exempel och metoder som du kan använda i din egen undervisning i utomhusmiljön. Våra exempel bygger på både humaniora och naturvetenskap och kan anpassas för olika grupper och stadier. Våra metoder leder till att du kan nå elever med många olika inlärningsstilar. Genom att arbeta med växelverkan och variation dels mellan teori och praktik, dels mellan ute och inne skapar vi förutsättningar för en kreativ och utvecklande lärandemiljö. I vår workshop lyfts språkets och naturens kopplingar till alla våra sinnen. Alla aktiviteter kopplas till aktuell läroplan och kursmål.

Målgrupp: Förskola, F-åk3, 4-6, 7-9, Gymnasiet, Rektorer/förskolechefer, Lärarutbildare,

Workshopens längd: 3 timmar, dag 1

Workshopsledare/medpresentatör: *Anders Szczepanski, Eva Kätting*

Yrke: Universitetsadjunkt, fil.lic

Arbetsplats: Linköpings universitet

Telefon: 013281991

E-post: anders.szczepanski@liu.se

Webbadress: www.liu.se/ikk/ncu

A 21, dag 1, kl 14:00 – 17:00

Naturrutan

Sammanfattning: Vi jobbar med artkunskap och systematik med hjälp utav all våra sinnen. På ett öppet sätt diskuterar vi, tar in och titta på naturen och det som finns i den. Genom att tillsammans kommunicera på olika sätt kring naturen och dess likheter och olikheter. Vi jobbar med olika övningar och förhållningssätt för att nå en grundkunskap och förståelse för hur allt i naturen hänger ihop. Där vi kopplar hela workshopen till läroplanernas fem förmågor.

Målgrupp: Förskola, F-åk3, 4-6, 7-9, Gymnasiet, Naturum/friluftsmuseer,

Workshopens längd: 3 timmar, dag 1

Workshopsledare/medpresentatör: *Erika Tyrberg,*

Yrke: Lärare

Arbetsplats: Grundskola, Vittra Gerdskan i Alingsås

Telefon: 0730301203

E-post: erika.tyrberg@gmail.com

Webbadress:

A 22, dag 1, kl 14:00 – 17:00

Naturen som verkstad – för kunskap och samhörighet

Sammanfattning: Naturen är vår verkstad för att mäta och räkna samt lära bokstäver genom artnamn. Med ett lekpedagogiskt upplägg lär vi barnen olika begrepp och förhållanden samt övar med konkreta material och inslag av lek i naturen. Vi arbetar också med dramainspirerade övningar för att lära alla barn att ta plats vilket gynnar gruppptrygghet, samhörighet och inkludering. Prova på ett axplock av våra övningar i vårt uteklassrum Grönan samt tillverka eget material för egna övningar.

Målgrupp: Förskola, F-åk3,

Workshopens längd: 3 timmar, dag 1

Workshopsledare/medpresentatör: *Maria Bengtsson Hurtig, Helena Lousefi Gerner*

Yrke: Förskolelärare samt lärare F-6

Arbetsplats: Svandammsskolan

Telefon: 0701871244

E-post: maria.bentsson-hurtig@nynashamn.se

Webbadress: <http://www.kulturpedagogik.se>

Dag 2, utepass 1, B 01 – B 25, kl 11:00 – 12:30

B 01, dag 2, kl 11:00 – 12:30

Språkutvecklande småkryp, skola åk F-3

Sammanfattning: Vi visar praktiskt hur vi har arbetat med småkryp för att vara språkutvecklande. Botkyrka Naturskola har lång erfarenhet av att träffa grupper med nyanlända där naturvetenskap, språk och skratt varit i fokus. Med konkreta övningar kopplar vi småkrypsord/ begrepp till det vi ser och gör. I workshopen får ni prova på olika övningar som brukar locka fram nyfikenhet och samtal kring småkryp.

Målgrupp: F-åk3,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: Ewa Wiklund

Yrke: Naturpedagog

Arbetsplats: Botkyrka naturskola

Telefon: 0702034888

E-post: Ewa.wiklund@botkyrka.se

Webbadress:

B 02, dag 2, kl 11:00 – 12:30

Leka och lära språk ute

Sammanfattning: Här ger vi exempel från boken "Leka och lära språk ute". Vi har i denna workshop fokus på de aktiviteter som fungerar bra med de äldre barnen (4- 6 år). Vi berättar och beskriver, ger och följer instruktioner, upptäcker ljud, bokstäver och det skrivna språket. Vi jobbar med olika dilemman och värdegrund, funderar och diskuterar. Vi skapar äventyr i naturen. Allt i lekens form och på ett sätt som passar ute i naturen eller på förskolegården. Samarbete, rörelse och känsla för naturen ingår som naturliga moment.

Målgrupp: Förskola,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: Mia Bucht, Anna Karin Axellie

Yrke: Utepedagog

Arbetsplats: Tidigare Falu Naturskola Egen verksamhet

Telefon: 0702658392

E-post: mia.bucht@telia.com

Webbadress:

B 03, dag 2, kl 11:00 – 12:30**Ut med språket**

Sammanfattning: Här ger vi exempel från boken Leka och lära språk ute. Vi har i denna workshop fokus på de aktiviteter som fungerar bra med de allra yngsta barnen (1-3 år) – fast de är naturligtvis användbara för de äldre också. Vi visar hur man kan arbeta med språket i lekar och olika aktiviteter som passar i naturen och på förskolegården. Vi kommer tillsammans att pröva på lekar där vi jobbar med olika ljud, sagor, dramalekar, rörelselekar, rim, ramsor, fingerlekar, mm. Vi tränar ord och begrepp på olika sätt med hela kroppen och alla sinnen. Allt i lekens form samtidigt som vi upplever naturen.

Målgrupp: Förskola,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: *Evis Engman*

Yrke: naturskolepedagog

Arbetsplats: Falu Naturskola, Falu Kommun

Telefon: 02386111

E-post: evis.engman@falun.se

Webbadress: www.falun.se/naturskola

B 04, dag 2, kl 11:00 – 12:30**Skogsmulle i förskolan, lärande i naturen**

Sammanfattning: Skogsmulle i förskolan, lärande i naturen Ge barnen en bra start i livet! Friluftsrämjandets unika pedagogik bygger på att låta varje barn vara barn och uppleva med alla sinnen. Med vår utbildning "Skogsmulle i förskolan" i ryggen kan du ta med dig förskolebarnen ut i naturen och genom nyfikenhet, erfarenhet, rörelse, kunskap och gemenskap låta äventyren växa fram. Med friluftsliv på schemat får barnen ett varsamt förhållningssätt till naturen och miljö och lära sig att förstå sin delaktighet i naturens kretslopp. Här grundlägger de friluftaktiviteter och lust till fysisk aktivitet. Att dagligen och helt väderoberoende få vistas ute är viktigt för alla barn. I workshoppen kommer du att få pröva på olika aktiviteter utifrån de verktygen som vi använder oss av i Skogsmulle i förskolan. Samt hur du själv kan starta upp verksamheten på er förskola. Utifrån våra nya samarbetsavtal och utbildningen Skogsmulle i förskolan för pedagoger. Sofia Nordwall, projektledare Skogsmulle i förskolan, Friluftsrämjandet Målgrupp: Förskola, F-åk3, Rektorer/förskolechefer, Lärarutbildare

Målgrupp: Förskola, Rektorer/förskolechefer, Lärarutbildare,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: *Sofia Nordwall*,

Yrke: Projektledare Skogsmulle i förskolan

Arbetsplats: Friluftsrämjandet Region Mälardalen

Telefon: 0708748443

E-post: sofia.nordwall@friluftsframjandet.se

Webbadress: www.friluftsframjandet.se

B 05, dag 2, kl 11:00 – 12:30**Lärande för hållbar utveckling**

Sammanfattning: Förskolan Utelek arbetar med projektet ”Lärande för hållbar utveckling” där vi värnar om både människan och naturen. Grön flagg med temat kretsloppet går som en röd tråd genom hela verksamheten. Jag vill berätta, inspirera och delge hur vår verksamhet har utvecklats inom projektet. Förskolan arbetar för en stark värdegrund, där varma handlingar (varmisar) syns och känns både bland stora och små. Symbolen för ”varmisar” är en hjärteform. I vår trädgård har vi tillsammans med barnen byggt upp olika odlingslotter med olika teman för att skapa olika livsmiljöer för olika insekter. Vi vill att barnen ska förstå vad dessa små djur behöver för att leva och hjälpa oss att bevara vår biologiska mångfald både i vår trädgård och i naturen. Varje vecka och nästan varje dag besöker vi olika skogsmiljöer i förskolans närhet. Vi vill att barnen ska få en känsla, en vana, en förtrogenhet med naturen och att förstå sin egen betydelse i det stora ”Det du har en känsla för bryr du dig om”.

Målgrupp: Förskola,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: *Eva Lunnbäck,*

Yrke: Förskollärare och utomhuspedagog

Arbetsplats: I Ur och Skurförskolan Utelek Schörlinsgata2 58330 Linköping

Telefon: 0706078914

E-post: Eva.Lunnback@linkoping.se

Webbadress:

B 06, dag 2, kl 11:00 – 12:30**Våra hav och vår miljö - vad händer med plasten?**

Sammanfattning: Vi på Havets Hus arbetar med att öka kunskap om våra hav och dess invånare hos både vuxna och barn. I denna workshop kommer vi att fokusera på miljökunskap och hur våra hav påverkas av det vi gör och våra dagliga val. Det är inte alltid lätt att förstå detta - särskilt om man inte bor nära vattnet! Alltså vill vi genom våra pedagogiska övningar och labbar visa er hur ni kan jobba med detta på ett roligt och interaktivt sätt.

Målgrupp: F-åk3, 4-6, 7-9,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: *Anna Lorenz, Huvud presentatör, och eventuell medpresentatör, är ej bestämd ännu.*

Yrke: Marinbiolog Zoolog

Arbetsplats: Havets Hus i Lysekil AB

Telefon: 0523668167

E-post: Anna.Lorenz@havetshus.se

Webbadress: www.havetshus.se

B 07, dag 2, kl 11:00 – 12:30**Bokstavspåsar**

Sammanfattning: Jag vill presentera våra uppdragspåsar. Det finns en för varje bokstav. Varje påse har inplastade bilder med fakta samt uppdrag. Alla våra påsar bygger på miljön runt vackra Nyköpingsån. Där tar vi in läroplanens alla ämnen i våra påsar på ett kreativt sätt. Grunden vilar på samarbete och att röra sig.

Målgrupp: F-åk3,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: *Yvonne Engberg,*

Yrke: Förskollärare

Arbetsplats: Arbetar på Släbroskolan i Nyköping i förskoleklass.

Telefon: 0708141145

E-post: yvonne.e@allt2.se

Webbadress:

B 08, dag 2, kl 11:00 – 12:30**Stenrika Ulrika**

Sammanfattning: Vill du hjälpa Stenrika Ulrika i ett klurigt äventyr? Kom då på denna workshop där vi med hjälp av äventyret lär oss om världen under våra fötter. Äventyret är tänkt att utmana både kropp och knopp. Genom gestaltningen fångar vi elevernas intresse och övar på matematiska och naturvetenskapliga begrepp, samarbete och kommunikation. Detta resulterar i ett lekande ämnesövergripande lärande där arenan ger förutsättningarna.

Målgrupp: F-åk3, Lärarutbildare, Naturum/friluftsmuseer,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: *Ulrika Lindenäs, Nina Holm*

Yrke: Utomhuspedagog

Arbetsplats: Karlstads Naturskola

Telefon: 0545403529

E-post: ulrika.lindenäs@karlstad.se

Webbadress: <http://skola.karlstad.se/naturskolan>

B 09, dag 2, kl 11:00 – 12:30**Det luktar skatt!**

Sammanfattning: Följ med på äventyr i sagans och gestaltningens land. Följ med till skogen och stubben där Kurran och Pigan bor. I en lärande lek eller ett lekande lärande med gestaltningen som verktyg tar vi med dig dit fantasi och verklighet blir till ett. Denna workshop bygger på Lisa Moronis bok ”Kurran skatt” som under läsåret 16/17 har varit årets bok i ”Lilla bokbryggan”. Lilla bokbryggan är ett språkfrämjande arbetssätt som 91 förskoleavdelningar i Karlstad kommun deltar i detta läsåre. Under workshopen kommer vi att möta såväl matematiska, naturvetenskapliga, tekniska och språkliga utmaningar. Vi kommer också att möta vänskapen mellan olika individer och bli medvetna om vikten av att samarbeta. Frågan är bara: Kommer vi att hitta skatten?

Målgrupp: Förskola,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: *Nina Holm, Ulrika Lindenäs*

Yrke: Förskollärare/Utomhuspedagog

Arbetsplats: Karlstads Naturskola

Telefon: 0545402933

E-post: nina.holm@karlstad.se

Webbadress: <http://skola.karlstad.se/naturskolan>

B 10, dag 2, kl 11:00 – 12:30**Under på sekunder**

Sammanfattning: Läroplanen skriver om fysisk aktivitet under hela skoldagen, vilket debatterades i media i höstas. Hur går det till i teoretiska ämnen? Utomhus? Och hur ska man ha tid med det? Workshopen ger metoder och praktiska exempel på rörelser och lekfulla övningar som man kan göra utan att det behöver ta mer än några sekunder, i vissa fall minuter. Alla kan vara med, oavsett kultur, språk, personlighet, behov eller förmåga. Hur kan elever få både frisk luft och fysisk aktivitet när man ibland efter påklädning i praktiken bara har några få minuter på skolgården mellan olika aktiviteter? Vad kan man rentav göra mitt i en inomhuslektion utan att tappa tid eller fokus på ämnet? Ni får ta del av praktiska erfarenheter bl.a. från den fjärdeklass där detta används och utvärderas under vt 2017. Vad skulle passa att göra med dina elever, eller personal? Rörelserna kopplas till aktuell forskning om hur fysisk aktivitet ger effekter på inlärning och om mervärdet av att vara utomhus.

Målgrupp: Förskola, F-åk3, 4-6, 7-9, Gymnasiet, Rektorer/förskolechefer, Lärarutbildare, Elevhälsa, Naturum/friluftsmuseer,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: *Åsa Dickson,*

Yrke: Frilansande arbetslivspedagog

Arbetsplats: Verkningsglad

Telefon: 0704169813

E-post: asa@verkningsglad.se

Webbadress:

B 11, dag 2, kl 11:00 – 12:30**Utelekar som pedagogiskt verktyg**

Sammanfattning: Lek, rörelse och glädje är effektiva hjälpmedel i undervisningen. I utemiljön får eleverna röra sig naturligt och både lekar och dramaövningar leder till ett lustfyllt lärande. Det är speciellt viktigt idag när stillasittande är ett allmänt problem. I denna workshop delar jag med mig av mina mångåriga erfarenheter av lek och drama. Ni får konkreta tips och råd, men också själva prova på olika lekar och dramaövningar. Vi gör skolgård och närliggande park till det levande klassrummet. Självt har jag flitigt använt dessa metoder under mina dryga 30 år som mellanstadielärare och uppnått väldigt bra skolresultat. Dessutom glädjen att möta mer motiverade och glada elever.

Målgrupp: 4-6,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: *Bodil Sjöberg,*

Yrke: mellanstadielärare

Arbetsplats: Svandammsskolan Nynäshamnskommun

Telefon: 0852073770

E-post: bodil.sjoberg@nynashamn.se

Webbadress:

B 12, dag 2, kl 11:00 – 12:30**Lekar för entusiasm och förståelse**

Sammanfattning: Vi leker tillsammans lekar som handlar om samband i naturen och hållbar utveckling. Workshopen innehåller lekar för att: komma-igång, känna gemenskap, väcka entusiasm, öka förståelse, befästa kunskaper, värdera och utvärdera. Välkomna till en workshop med mycket skratt och rörelse!

Målgrupp: F-åk3, 4-6, Lärarutbildare,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: *Mia Vävare, Sofia Heldt*

Yrke: Utomhuspedagog

Arbetsplats: Södertälje Naturskola Naturcentrum Södertälje kommun 151 89 Södertälje

Telefon: 0766483936

E-post: mia.vavare@sodertalje.se

Webbadress:

B 13, dag 2, kl 11:00 – 12:30**I Ur och Skur och naturvetenskap i förskolan**

Sammanfattning: I Ur och Skur arbetar med barn i olika lärmiljöer utifrån platsbaserat och upplevelsebaserat lärande där barn genom direkta erfarenheter som grund för lärande, erbjuds möjlighet att utveckla sina kunskaper utifrån läroplanens mål. Under denna workshop kommer du att få prova på aktiviteter och lekar med naturvetenskap som utgångspunkt för ett lärande med alla sinnen och hela kroppen. Vi kommer också att visa och berätta hur I Ur och Skur tänker och arbetar med friluftsliv, utomhuspedagogik och upplevelsebaserat lärande. Ett av de grundläggande pedagogiska arbetssätten för lärande om hållbar livsstil i förskolan.

Målgrupp: Förskola, F-åk3, Rektorer/förskolechefer, Lärarutbildare,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: Marie Wilhelmsson, Kerstin Andersson

Yrke: Förskolechef I Ur och Skur och utomhuspedagog.

Arbetsplats: Friluftsförbundet I Ur och Skur Utveckling, I Ur och Skur Tygelsjö förskola

Telefon: 070-717 79 44

E-post: marie.wilhelmsson@iurochskur.se

Webbadress: www.friluftsförbundet.se

B 14, dag 2, kl 11:00 – 12:30**Skolskogen som klassrum**

Sammanfattning: Vi kommer att låta deltagarna använda stationer som tränar: - kommunikativ förmåga - begreppsförmåga - problemlösningsförmåga - samarbetsförmåga NO, SO, Matematik, Svenska eller Engelska, stationerna gör det möjligt att undervisa i de ämnen du själv väljer. Deltagarna kommer också få se hur man, relativt enkelt, kan bygga upp en skolskog så att det blir enkelt att arbeta med stora klasser.

Målgrupp: Förskola, F-åk3, 4-6, 7-9, Gymnasiet, Rektorer/förskolechefer,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: Mikael Boman, Matilda Lingegård

Yrke: Mellanstadielärare

Arbetsplats: Samordnare för Skogen i Skolan, Jämtland samt mellanstadielärare vid Myrvikens skola.

Telefon: 0702360489

E-post: mikael.boman@zonline.se

Webbadress:

B 15, dag 2, kl 11:00 – 12:30**Mer rörelse i skolskogen**

Sammanfattning: Här lär du dig bland annat hur du bygger säkra teknikbanor som tränar barnens koordination, syreupptagning och fysik. Dessutom får du tips på övningar som kan förbättra gruppsammanhållningen och samarbetsförmågan bland dina elever. (Vi visar en modell av hur en skolskog/uteklassrum kan vara uppbyggd.) "Vi vill visa hur man med hjälp av utomhuspedagogik i naturen, uteklassrummet/skolskogen kan träna grundläggande begrepp, göra uppskattningar, samarbeta, kommunicera och samtidigt arbeta mot kursplanens mål i teknik/NO, idrott, slöjd och matematik.

Målgrupp: Förskola, F-åk3, 4-6, 7-9, Gymnasiet, Rektorer/förskolechefer, Lärarutbildare, Elevhälsa, Naturum/friluftsmuseer,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: Maria Käck, Jens Meyer

Yrke: Fritidspedagog/lärare

Arbetsplats: Fredricelundsskolan, Karlstad Kontaktperson Skogen i Skolan Karlstad

Telefon: 0703155628

E-post: maria.kack@karlstad.se

Webbadress: <http://www.skogeniskolan.se>

B 16, dag 2, kl 11:00 – 12:30**Utmaningar med ett entreprenöriellt förhållningssätt**

Sammanfattning: I vår workshop vill vi utmana deltagarna i ett entreprenöriellt förhållningssätt. Genom olika uppdrag och utmaningar vill vi ta tillvara på gruppens kompetenser och utmana deltagarna att lära av varandra. Detta för att i mötet med nyfikna barn och elever kunna utveckla deras drivkrafter, och att skapa en tro på sig själv och sin egen förmåga. Vi vill väcka och bevara nyfikenheten för naturvetenskap och teknik, hos både barn och pedagoger. I workshopen ställs deltagarna inför olika utmaningar och kluringar för att närma sig det entreprenöriella förhållningssättet och skapa ett fördjupat lärande.

Målgrupp: Förskola, F-åk3, Rektorer/förskolechefer, Lärarutbildare,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: Eva Haggren, Kristina Lund

Yrke: förskollärare/utepedagog

Arbetsplats: Nya Dala förskola. En profilmförskola med inriktning Naturvetenskap och Teknik i Kävlunge kommun.

Telefon: 0708651232

E-post: eva.haggren@kavlinge.se

Webbadress: <http://www.kavlinge.se>

B 17, dag 2, kl 11:00 – 12:30**Från Kunskap till Kännskap**

Sammanfattning: Att ta in med ett sinne ger en kort kunskap men att ta in med alla sinnen ger en livslång kännskap. Med hjälp av kretsloppet och ett frågebaserat arbetssätt kan vi stimulera barnens inläring på ett positivt sätt. Här kommer du att med hjälp av kännskapsduken och dina sinnen få ta in och lära om kretsloppet. Att träna på att ställa frågor blir ett av redskapen för att du ska ge en helhetsupplevelse tillsammans med barnen. Här får du en möjlighet att lära känna naturen bättre och lägga en grund för samtal om hur vi påverkar vår natur. Vad händer om vi tar bort något från kretsloppet? Vem är beroende av vem? I passet ingår även lekar och sinnesövningar.

Målgrupp: Förskola, F-åk3, 4-6, Lärarutbildare,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: *Anders Ohlsson,*

Yrke: Utomhuspedagog

Arbetsplats: Utikuligt

Telefon: 0704540882

E-post: anders.ohlsson@utikuligt.se

Webbadress: <http://www.utikuligt.se>

B 18, dag 2, kl 11:00 – 12:30**Speed dating med utomhuspedagogik**

Sammanfattning: På Naturskoleföreningens workshop kommer ni att få möta flera naturskolelärare som visar upp en palett av olika utomhuspedagogiska övningar som lätt kan anpassas till olika åldrar och som kan göras snabbt på skolgården eller under en utedag i skogen. Paletten kan innehålla bl.a. fågelnäbbscaféet om fåglars näbbar, födoval och flyttvanor, maskkomposten och hur maskar kan användas i undervisningen, matematik m.h.a. trollsoppa och stora tändstickor, tematiskt arbete med ekorren där matematik, vinterekologi och rörelse ingår. Men även lekfulla övningar kopplat till livsstil och klimatförändringar.

Målgrupp: Förskola, F-åk3, 4-6, 7-9, Gymnasiet, Rektorer/förskolechefer, Lärarutbildare, Elevhälsa, Naturum/friluftsmuseer,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: *Marlene Bigren Ness, Hanna Heurlin*

Yrke: Utomhuspedagog

Arbetsplats: Eskilstuna Naturskola

Telefon: 0167106247

E-post: marlene.ness@eskilstuna.se

Webbadress: www.naturskola.se

B 19, dag 2, kl 11:00 – 12:30

Samarbete - utvecklar sociala färdigheter

Sammanfattning: Gruppstärkande övningar där vi tränar på förmågor som tillit, kommunikation, ledarskap, kreativitet, kroppsuppfattning under lustfyllda former. Eleverna får en positiv kroppskontakt och stärker sin självbild. Gruppen sätts på prov och var och ens styrkor nyttjas.

Målgrupp: 4-6, 7-9, Gymnasiet, Rektorer/förskolechefer,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: *Katarina Larsson, Helena Söderberg*

Yrke: Naturskolepedagog

Arbetsplats: Tierps Naturskola

Telefon: 0706659908

E-post: katarina.larsson@utb.tierp.se

Webbadress:

B 20, dag 2, kl 11:00 – 12:30

Låt Barbafamiljen ta dig genom läroplanen

Sammanfattning: Har Du tänkt på så mycket lättare det är att lära sig saker om en figur plötsligt dyker upp och är expert på just det som du ska lära dig? Genom att arbeta tematiskt med Barbafamiljen så får Ni med allt som står i läroplanen. Biologi, musik, språk, skapande, naturvetenskap, idrott, matematik och värdegrund är det som Barbafamiljen kommer hit för att lära oss mer om. Allt detta vill vi visa Er att det går att arbeta med utomhus. Vi har gjort detta tema med en förskoleklass, men det går så klart att ta ner på förskolenivå samt höja till skolnivå också.

Målgrupp: Förskola, F-åk3, Rektorer/förskolechefer, Lärarutbildare,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: *Carina Thomsen, Eva Melin*

Yrke: Lärare i förskoleklass/fritidshem

Arbetsplats: Kävlinge Kommun Nyvångsskolan

Telefon: 0706483875

E-post: carina.thomsen@kavlinge.se

Webbadress:

B 21, dag 2, kl 11:00 – 12:30

Sture Skogstomtes vinterdagbok

Sammanfattning: Sture Skogstomte berättar i sin dagbok om sin veckolånga skogsvandring under vilken han besöker sina djurvänner. Teman som behandlas i dagboken och de tillhörande uppgifterna och lekarna är t.ex. det vackra i naturen, att hjälpa och ha förtroende för varandra, vikten av samarbete samt glädjen av att dela med sig och göra goda gärningar. Programmet Sture Skogstomtes vinterdagbok har som mål att bl.a. stärka elevernas kamratskap och förmåga till samarbete samt att väcka tankar om att visa omtanke för varandra och för naturen. Samtidigt tränar eleverna sin observationsförmåga och lär sig om växternas och djurens liv på vintern. I dagboken berörs även temat hållbar livsstil och konsumtion – drabbas skogstomten av krimskramsfeber eller inte? Programmet riktar sig till de lägre klasserna i grundskolan, största delen av uppgifterna och lekarna lämpar sig också för barn i förskoleklass.

Målgrupp: F-åk3,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: Pia Lindström,

Yrke: Miljöpedagog

Arbetsplats: Borgå naturskola, Miljövården, Borgå stad, Finland.

Telefon: +358407605520

E-post: pia.lindstrom@porvoo.fi

Webbadress: <https://peda.net/porvoo-borga/mytagv/plk>, <http://www.borga.fi/borga-naturskola>

B 22, dag 2, kl 11:00 – 12:30

Med näsan i blåstången

Sammanfattning: Vi visar hur man lätt och enkelt bygger en utbildningsplats i havsmiljö och åskådliggör näringskedjor och näringsvävar. Vi visar med praktiska exempel hur du kan göra Östersjöns djur och växtliv spännande i din undervisning. Vi pratar om tångsnällan och havstulpanen och du får själv prova att filtrera vatten som en blåmussla. Vi visar exempel på hur man kan uppleva naturen med alla sina sinnen. Vi visar på hur människans livsstil påverkar djur och växtliv i Östersjön. Övningarna anknyter till läroplans målen för alla årskurser. Vi visar med exempel på frågeställningar och diskussioner för respektive stadium hur du kan knyta lärande för hållbar utveckling. Workshopen involverar ämnen som biologi, matte, kemi, idrott och svenska.

Målgrupp: 4-6, 7-9, Rektorer/förskolechefer,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: Sandra Löfgren, Lisa Lundin

Yrke: Projektledare

Arbetsplats: Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län

Telefon: 0812312413

E-post: sandra.lofgren@skargardsstiftelsen.se

Webbadress: www.skargardsstiftelsen.se

B 23, dag 2, kl 11:00 – 12:30**Hitta balansen!**

Sammanfattning: Risktagande är nödvändigt för utveckling och det krävs en miljö i skola och förskola som erbjuder detta. Under workshopen får du inblick i verktyget "Hitta balansen" som kan användas som en del i det systematiska arbetsmiljöarbetet eller som ett kommunikationsverktyg mellan fastighetsägare/förvaltare och skola/förskola. Det skapar en sund balans mellan positiva värden för barnen och acceptabla risker. Verktyget är utvecklat med inspiration från "Managing risk in play provision" och anpassat till svenska förhållanden.

Målgrupp: Rektorer/förskolechefer, Lärarutbildare, Elevhälsa,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: Emma Crawley,

Yrke: Ambassadör för barns rätt till utvecklande och hälsofrämjande skolgård

Arbetsplats: LeadforESD.se

Telefon: 0708243149

E-post: Info@leadforesd.se

Webbadress: <http://www.leadforesd.se>

B 24, dag 2, kl 11:00 – 12:30**Allemansrätten och Allemansrättan**

Sammanfattning: Vi vill visa hur man med hjälp av äventyrspedagogik och utomhuspedagogik kan träna på allemansrätten på ett roligt och spännande sätt. Ni kommer att få hjälpa Allemansrättan att stoppa den elaka häxan Helian som håller på att förstöra vår natur.

Målgrupp: F-åk3,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: Malin Bideby, Magdalena Andersson

Yrke: Naturpedagog

Arbetsplats: Örebro naturskola

Telefon: 0765513713

E-post: malin.bideby@orebro.se

Webbadress: <http://www.orebro.se/pedagogorebro/orebronaturskola.4.79ecba54157d17c45b56ff0.html>

B 25, dag 2, kl 11:00 – 12:30

Att lära in SFI ute

Sammanfattning: SFI-undervisningen har så mycket mer att ge än bara ett språk! Flyttar vi ut undervisningen kan vi på ett enkelt sätt förmedla språk, natur och kultur samtidigt. Under promenaderna utomhus delas upptäckter och upplevelser och eleverna blir en aktiv del av undervisningen. Att komma till ett nytt land handlar inte bara om att lära sig ett nytt språk. Det handlar också om att lära känna folket, kulturen och traditionerna. Att vistas i naturen för att motionera, plocka bär och svamp och äta matsäck har många som är födda i Sverige varit med om sedan barnsben. Kanske har SFI-eleverna också en stark koppling till naturen. Hur är de vana att vistas i naturen? Undersök vad vi kan lära av varandra och öva samtidigt språkfärdighet! Under workshopen provar vi enkla övningar för vuxna elever på alla nivåer av SFI-undervisningen.

Målgrupp: SFI-lärare, språklärare Komvux, språklärare Gymnasiet, rektorer/förskolechefer, Lärarutbildare, Naturum/friluftsmuseer

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: *Stina Lindblad*

Yrke: Biolog/utomhuspedagog

Arbetsplats: Vice ordförande i Naturskyddsföreningen samt frilansande konsult. Tidigare naturskolepedagog (kommunalt anställd) och ordförande i Naturskoleföreningen.

Telefon: 0727324979

E-post: stina@l2c.se

Webbadress:

Dag 2, utepass 2, C 01 – C 25, kl 14:00 – 15:30

C 01, dag 2, kl 14:00 – 15:30

Språkutvecklande småkryp, förskola

Sammanfattning: Vi visar praktiskt hur vi har arbetat med småkryp för att vara språkutvecklande. Botkyrka Naturskola har lång erfarenhet av att träffa grupper med nyanlända där naturvetenskap, språk och skratt varit i fokus. Med konkreta övningar kopplar vi småkrypsord/ begrepp till det vi ser och gör. I workshopen får ni prova på olika övningar som brukar locka fram nyfikenhet och samtal kring småkryp.

Målgrupp: Förskola

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: *Helena Osswald*

Yrke: Naturskolepedagog

Arbetsplats: Naturskolan i Botkyrka kommun

Telefon: 0738337999

E-post: helena.osswald@botkyrka.se

Webbadress:

C 02, dag 2, kl 14:00 – 15:30

Leka och lära språk ute

Sammanfattning: Här ger vi exempel från boken *Leka och lära språk ute*. Vi har i denna workshop fokus på de aktiviteter som fungerar bra med de äldre barnen (4- 6 år). Vi berättar och beskriver, ger och följer instruktioner, upptäcker ljud, bokstäver och det skrivna språket. Vi jobbar med olika dilemman och värdegrund, funderar och diskuterar. Vi skapar äventyr i naturen. Allt i lekens form och på ett sätt som passar ute i naturen eller på förskolegården. Samarbete, rörelse och känsla för naturen ingår som naturliga moment.

Målgrupp: Förskola,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: *Mia Bucht, Anna Karin Axellie*

Yrke: Utepedagog

Arbetsplats: Tidigare Falu Naturskola Egen verksamhet

Telefon: 0702658392

E-post: mia.bucht@telia.com

Webbadress:

C 03, dag 2, kl 14:00 – 15:30

Ut med språket

Sammanfattning: Här ger vi exempel från boken Leka och lära språk ute. Vi har i denna workshop fokus på de aktiviteter som fungerar bra med de allra yngsta barnen (1-3 år) – fast de är naturligtvis användbara för de äldre också. Vi visar hur man kan arbeta med språket i lekar och olika aktiviteter som passar i naturen och på förskolegården. Vi kommer tillsammans att pröva på lekar där vi jobbar med olika ljud, sagor, dramalekar, rörelselekar, rim, ramsor, fingerlekar, mm. Vi tränar ord och begrepp på olika sätt med hela kroppen och alla sinnen. Allt i lekens form samtidigt som vi upplever naturen.

Målgrupp: Förskola,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: *Evis Engman*,

Yrke: naturskolepedagog

Arbetsplats: Falu Naturskola, Falu Kommun

Telefon: 02386111

E-post: evis.engman@falun.se

Webbadress: www.falun.se/naturskola

C 04, dag 2, kl 14:00 – 15:30

Skogsmulle i förskolan, lärande i naturen

Sammanfattning: Skogsmulle i förskolan, lärande i naturen Ge barnen en bra start i livet! Friluftsrämjandets unika pedagogik bygger på att låta varje barn vara barn och uppleva med alla sinnen. Med vår utbildning "Skogsmulle i förskolan" i ryggen kan du ta med dig förskolebarnen ut i naturen och genom nyfikenhet, erfarenhet, rörelse, kunskap och gemenskap låta äventyren växa fram. Med friluftsliv på schemat får barnen ett varsamt förhållningssätt till naturen och miljö och lära sig att förstå sin delaktighet i naturens kretslopp. Här grundlägger de friluftaktiviteter och lust till fysisk aktivitet. Att dagligen och helt väderoberoende få vistas ute är viktigt för alla barn. I workshoppen kommer du att få pröva på olika aktiviteter utifrån de verktygen som vi använder oss av i Skogsmulle i förskolan. Samt hur du själv kan starta upp verksamheten på er förskola. Utifrån våra nya samarbetsavtal och utbildningen Skogsmulle i förskolan för pedagoger. Sofia Nordwall, projektledare Skogsmulle i förskolan, Friluftsrämjandet Målgrupp: Förskola, F-åk3, Rektorer/förskolechefer, Lärarutbildare

Målgrupp: Förskola, Rektorer/förskolechefer, Lärarutbildare,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: *Sofia Nordwall*,

Yrke: Projektledare Skogsmulle i förskolan

Arbetsplats: Friluftsrämjandet Region Mälardalen

Telefon: 0708748443

E-post: sofia.nordwall@friluftsframjandet.se

Webbadress: www.friluftsframjandet.se

C 05, dag 2, kl 14:00 – 15:30

Lärande för hållbar utveckling

Sammanfattning: Förskolan Utelek arbetar med projektet ”Lärande för hållbar utveckling” där vi värnar om både människan och naturen. Grön flagg med temat kretsloppet går som en röd tråd genom hela verksamheten. Jag vill berätta, inspirera och delge hur vår verksamhet har utvecklats inom projektet. Förskolan arbetar för en stark värdegrund, där varma handlingar (varmisar) syns och känns både bland stora och små. Symbolen för ”varmisar” är en hjärteform. I vår trädgård har vi tillsammans med barnen byggt upp olika odlingslotter med olika teman för att skapa olika livsmiljöer för olika insekter. Vi vill att barnen ska förstå vad dessa små djur behöver för att leva och hjälpa oss att bevara vår biologiska mångfald både i vår trädgård och i naturen. Varje vecka och nästan varje dag besöker vi olika skogsmiljöer i förskolans närhet. Vi vill att barnen ska få en känsla, en vana, en förtrogenhet med naturen och att förstå sin egen betydelse i det stora ”Det du har en känsla för bryr du dig om”.

Målgrupp: Förskola,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: *Eva Lunnbäck,*

Yrke: Förskollärare och utomhuspedagog

Arbetsplats: I Ur och Skurförskolan Utelek Schörlinsgata2 58330 Linköping

Telefon: 0706078914

E-post: Eva.Lunnback@linkoping.se

Webbadress:

C 06, dag 2, kl 14:00 – 15:30

Våra hav och vår miljö - vad händer med plasten?

Sammanfattning: Vi på Havets Hus arbetar med att öka kunskap om våra hav och dess invånare hos både vuxna och barn. I denna workshop kommer vi att fokusera på miljökunskap och hur våra hav påverkas av det vi gör och våra dagliga val. Det är inte alltid lätt att förstå detta - särskilt om man inte bor nära vattnet! Alltså vill vi genom våra pedagogiska övningar och labbar visa er hur ni kan jobba med detta på ett roligt och interaktivt sätt.

Målgrupp: F-åk3, 4-6, 7-9,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: *Anna Lorenz, Huvud presentatör, och eventuell medpresentatör, är ej bestämd ännu.*

Yrke: Marinbiolog Zoolog

Arbetsplats: Havets Hus i Lysekil AB

Telefon: 0523668167

E-post: Anna.Lorenz@havetshus.se

Webbadress: www.havetshus.se

C 07, dag 2, kl 14:00 – 15:30

Bokstavspåsar

Sammanfattning: Jag vill presentera våra uppdragspåsar. Det finns en för varje bokstav. Varje påse har inplastade bilder med fakta samt uppdrag. Alla våra påsar bygger på miljön runt vackra Nyköpingsån. Där tar vi in läroplanens alla ämnen i våra påsar på ett kreativt sätt. Grunden vilar på samarbete och att röra sig.

Målgrupp: F-åk3,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: *Yvonne Engberg,*

Yrke: Förskollärare

Arbetsplats: Arbetar på Släbroskolan i Nyköping i förskoleklass.

Telefon: 0708141145

E-post: yvonne.e@allt2.se

Webbadress:

C 08, dag 2, kl 14:00 – 15:30

Stenrika Ulrika

Sammanfattning: Vill du hjälpa Stenrika Ulrika i ett klurigt äventyr? Kom då på denna workshop där vi med hjälp av äventyret lär oss om världen under våra fötter. Äventyret är tänkt att utmana både kropp och knopp. Genom gestaltningen fångar vi elevernas intresse och övar på matematiska och naturvetenskapliga begrepp, samarbete och kommunikation. Detta resulterar i ett lekande ämnesövergripande lärande där arenan ger förutsättningarna.

Målgrupp: F-åk3, Lärarutbildare, Naturum/friluftsmuseer,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: *Ulrika Lindneäs, Nina Holm*

Yrke: Utomhuspedagog

Arbetsplats: Karlstads Naturskola

Telefon: 0545403529

E-post: ulrika.lindenas@karlstad.se

Webbadress: <http://skola.karlstad.se/naturskolan>

C 09, dag 2, kl 14:00 – 15:30

Det luktar skatt!

Sammanfattning: Följ med på äventyr i sagans och gestaltningens land. Följ med till skogen och stubben där Kurran och Pigan bor. I en lärande lek eller ett lekande lärande med gestaltningen som verktyg tar vi med dig dit fantasi och verklighet blir till ett. Denna workshop bygger på Lisa Moronis bok ”Kurran skatt” som under läsåret 16/17 har varit årets bok i ”Lilla bokbryggan”. Lilla bokbryggan är ett språkfrämjande arbetssätt som 91 förskoleavdelningar i Karlstad kommun deltar i detta läsår. Under workshopen kommer vi att möta såväl matematiska, naturvetenskapliga, tekniska och språkliga utmaningar. Vi kommer också att möta vänskapen mellan olika individer och bli medvetna om vikten av att samarbeta. Frågan är bara: Kommer vi att hitta skatten?

Målgrupp: Förskola,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: *Nina Holm, Ulrika Lindenäs*

Yrke: Förskollärare/Utomhuspedagog

Arbetsplats: Karlstads Naturskola

Telefon: 0545402933

E-post: nina.holm@karlstad.se

Webbadress: <http://skola.karlstad.se/naturskolan>

C 10, dag 2, kl 14:00 – 15:30

Under på sekunder

Sammanfattning: Läroplanen skriver om fysisk aktivitet under hela skoldagen, vilket debatterades i media i höstas. Hur går det till i teoretiska ämnen? Utomhus? Och hur ska man ha tid med det? Workshopen ger metoder och praktiska exempel på rörelser och lekfulla övningar som man kan göra utan att det behöver ta mer än några sekunder, i vissa fall minuter. Alla kan vara med, oavsett kultur, språk, personlighet, behov eller förmåga. Hur kan elever få både frisk luft och fysisk aktivitet när man ibland efter påklädning i praktiken bara har några få minuter på skolgården mellan olika aktiviteter? Vad kan man rentav göra mitt i en inomhuslektion utan att tappa tid eller fokus på ämnet? Ni får ta del av praktiska erfarenheter bl.a. från den fjärdeklass där detta används och utvärderas under vt 2017. Vad skulle passa att göra med dina elever, eller personal? Rörelserna kopplas till aktuell forskning om hur fysisk aktivitet ger effekter på inlärning och om mervärdet av att vara utomhus.

Målgrupp: Förskola, F-åk3, 4-6, 7-9, Gymnasiet, Rektorer/förskolechefer, Lärarutbildare, Elevhälsa, Naturum/friluftsmuseer,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: *Åsa Dickson,*

Yrke: Frilansande arbetslivspedagog

Arbetsplats: Verkningsglad

Telefon: 0704169813

E-post: asa@verkningsglad.se

Webbadress:

C 11, dag 2, kl 14:00 – 15:30

Utelekar som pedagogiskt verktyg

Sammanfattning: Lek, rörelse och glädje är effektiva hjälpmedel i undervisningen. I utemiljön får eleverna röra sig naturligt och både lekar och dramaövningar leder till ett lustfyllt lärande. Det är speciellt viktigt idag när stillasittande är ett allmänt problem. I denna workshop delar jag med mig av mina mångåriga erfarenheter av lek och drama. Ni får konkreta tips och råd, men också själva prova på olika lekar och dramaövningar. Vi gör skolgård och närliggande park till det levande klassrummet. Självt har jag flitigt använt dessa metoder under mina dryga 30 år som mellanstadielärare och uppnått väldigt bra skolresultat. Dessutom glädjen att möta mer motiverade och glada elever.

Målgrupp: 4-6,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: *Bodil Sjöberg,*

Yrke: mellanstadielärare

Arbetsplats: Svandammsskolan Nynäshamnskommun

Telefon: 0852073770

E-post: bodil.sjoberg@nynashamn.se

Webbadress:

C 12, dag 2, kl 14:00 – 15:30

Lekar för entusiasm och förståelse

Sammanfattning: Vi leker tillsammans lekar som handlar om samband i naturen och hållbar utveckling. Workshopen innehåller lekar för att: komma-igång, känna gemenskap, väcka entusiasm, öka förståelse, befästa kunskaper, värdera och utvärdera. Välkomna till en workshop med mycket skratt och rörelse!

Målgrupp: F-åk3, 4-6, Lärarutbildare,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: *Mia Vävare, Sofia Heldt*

Yrke: Utomhuspedagog

Arbetsplats: Södertälje Naturskola Naturcentrum Södertälje kommun 151 89 Södertälje

Telefon: 0766483936

E-post: mia.vavare@sodertalje.se

Webbadress:

C 13, dag 2, kl 14:00 – 15:30

I Ur och Skur i förskolan

Sammanfattning: I Ur och Skur erbjuder olika lärmiljöer där barn får möjlighet att utveckla sina kunskaper. Under denna workshop kommer du att få prova några aktiviteter och lekar för att uppleva med alla sinnen och hela kroppen utifrån mål i Läroplanen. Vi kommer att visa och berätta hur vi tänker och arbetar med friluftsliv, utomhuspedagogik och upplevelsebaserat lärande. Ett arbetssätt som ger en bra grund i arbete mot en mer hållbar livsstil.

Målgrupp: Förskola, F-åk3, Rektorer/förskolechefer, Lärarutbildare,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: Kerstin Andersson,

Yrke: Förskollärare, VD

Arbetsplats: Friluftsförbundet I Ur och Skur Utveckling

Telefon: 0733600043

E-post: kerstin.andersson@iurochskur.se

Webbadress: www.frikluftsframjandet.se

C 14, dag 2, kl 14:00 – 15:30

Skolskogen som klassrum

Sammanfattning: Vi kommer att låta deltagarna använda stationer som tränar: - kommunikativ förmåga - begreppsförmåga - problemlösningsförmåga - samarbetsförmåga NO, SO, Matematik, Svenska eller Engelska, stationerna gör det möjligt att undervisa i de ämnen du själv väljer. Deltagarna kommer också få se hur man, relativt enkelt, kan bygga upp en skolskog så att det blir enkelt att arbeta med stora klasser.

Målgrupp: Förskola, F-åk3, 4-6, 7-9, Gymnasiet, Rektorer/förskolechefer,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: Mikael Boman, Matilda Lingegård

Yrke: Mellanstadielärare

Arbetsplats: Samordnare för Skogen i Skolan, Jämtland samt mellanstadielärare vid Myrvikens skola.

Telefon: 0702360489

E-post: mikael.boman@zonline.se

Webbadress:

C 15, dag 2, kl 14:00 – 15:30

Mer rörelse i skolskogen

Sammanfattning: Här lär du dig bland annat hur du bygger säkra teknikbanor som tränar barnens koordination, syreupptagning och fysik. Dessutom får du tips på övningar som kan förbättra gruppsammanhållningen och samarbetsförmågan bland dina elever. (Vi visar en modell av hur en skolskog/uteklassrum kan vara uppbyggd.) "Vi vill visa hur man med hjälp av utomhuspedagogik i naturen, uteklassrummet/skolskogen kan träna grundläggande begrepp, göra uppskattningar, samarbeta, kommunicera och samtidigt arbeta mot kursplanens mål i teknik/NO, idrott, slöjd och matematik.

Målgrupp: Förskola, F-åk3, 4-6, 7-9, Gymnasiet, Rektorer/förskolechefer, Lärarutbildare, Elevhälsa, Naturum/friluftsmuseer,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: Maria Käck, Jens Meyer

Yrke: Fritidspedagog/lärare

Arbetsplats: Fredricelundsskolan, Karlstad Kontaktperson Skogen i Skolan Karlstad

Telefon: 0703155628

E-post: maria.kack@karlstad.se

Webbadress: <http://www.skogeniskolan.se>

C 16, dag 2, kl 14:00 – 15:30

Utmaningar med ett entreprenöriellt förhållningssätt

Sammanfattning: I vår workshop vill vi utmana deltagarna i ett entreprenöriellt förhållningssätt. Genom olika uppdrag och utmaningar vill vi ta tillvara på gruppens kompetenser och utmana deltagarna att lära av varandra. Detta för att i mötet med nyfikna barn och elever kunna utveckla deras drivkrafter, och att skapa en tro på sig själv och sin egen förmåga. Vi vill väcka och bevara nyfikenheten för naturvetenskap och teknik, hos både barn och pedagoger. I workshopen ställs deltagarna inför olika utmaningar och kluringar för att närma sig det entreprenöriella förhållningssättet och skapa ett fördjupat lärande.

Målgrupp: Förskola, F-åk3, Rektorer/förskolechefer, Lärarutbildare,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: Eva Haggren, Kristina Lund

Yrke: förskollärare/utepedagog

Arbetsplats: Nya Dala förskola. En profilmförskola med inriktning Naturvetenskap och Teknik i Kävlunge kommun.

Telefon: 0708651232

E-post: eva.haggren@kavlinge.se

Webbadress: <http://www.kavlinge.se>

C 17, dag 2, kl 14:00 – 15:30

Från Kunskap till Kännskap

Sammanfattning: Att ta in med ett sinne ger en kort kunskap men att ta in med alla sinnen ger en livslång kännskap. Med hjälp av kretsloppet och ett frågebaserat arbetssätt kan vi stimulera barnens inlärning på ett positivt sätt. Här kommer du att med hjälp av kännskapsduken och dina sinnen få ta in och lära om kretsloppet. Att träna på att ställa frågor blir ett av redskapen för att du ska ge en helhetsupplevelse tillsammans med barnen. Här får du en möjlighet att lära känna naturen bättre och lägga en grund för samtal om hur vi påverkar vår natur. Vad händer om vi tar bort något från kretsloppet? Vem är beroende av vem? I passet ingår även lekar och sinnesövningar.

Målgrupp: Förskola, F-åk3, 4-6, Lärarutbildare,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: *Anders Ohlsson,*

Yrke: Utomhuspedagog

Arbetsplats: Utikuligt

Telefon: 0704540882

E-post: anders.ohlsson@utikuligt.se

Webbadress: <http://www.utikuligt.se>

C 18, dag 2, kl 14:00 – 15:30

Speed dating med utomhuspedagogik

Sammanfattning: På Naturskoleföreningens workshop kommer ni att få möta flera naturskolelärare som visar upp en palett av olika utomhuspedagogiska övningar som lätt kan anpassas till olika åldrar och som kan göras snabbt på skolgården eller under en utedag i skogen. Paletten kan innehålla bl.a. fågelnäbbscaféet om fåglars näbbar, födoval och flyttvanor, maskkomposten och hur maskar kan användas i undervisningen, matematik m.h.a. trollsoppa och stora tändstickor, tematiskt arbete med ekorren där matematik, vinterekologi och rörelse ingår. Men även lekfulla övningar kopplat till livsstil och klimatförändringar.

Målgrupp: Förskola, F-åk3, 4-6, 7-9, Gymnasiet, Rektorer/förskolechefer, Lärarutbildare, Elevhälsa, Naturum/friluftsmuseer,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: *Marlene Bigren Ness, Hanna Heurlin*

Yrke: Utomhuspedagog

Arbetsplats: Eskilstuna Naturskola

Telefon: 0167106247

E-post: marlene.ness@eskilstuna.se

Webbadress: www.naturskola.se

C 19, dag 2, kl 14:00 – 15:30

Naturen som arena för integration

Sammanfattning: Med naturen som arena och mötesplats för människor med olika kulturell bakgrund skapas positiva sammanhang för en uthållig framtid och förståelse för allemansrättens rättigheter och skyldigheter. Stiftelsen Skånska Landskap har arbetat fram en fungerande modell där bl.a. barn på HVB-boende fått bekanta sig med den svenska naturen genom lägerliv, fiske och paddling på allemansrättens villkor. Ta del av våra erfarenheter och dela med dig av dina.

Målgrupp: 7-9, Gymnasiet, Rektorer/förskolechefer, Elevhälsa, Naturum/friluftsmuseer

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: *Anders Larsson, Magnus Malm*

Yrke: Naturvägledare

Arbetsplats: Stiftelsen Skånska Landskap

Telefon: 044-309 39 35, 0725-95 11 89

E-post: anders.j.larsson@skane.se

Webbadress: www.skanskalandskap.se

C 20, dag 2, kl 14:00 – 15:30

Grön Lärmiljö

Sammanfattning: Stadens gröna områden får en allt större betydelse för människors livsmiljö, vilket kräver medborgare med förståelse för ekologiska processer och naturresurser och som har en miljöetisk medvetenhet. Utbildning i uterummet är en del av skolans mål att ge eleverna en världsbild runt natur och miljö som skapar handlingskompetens. För att möjliggöra detta behövs gröna platser med hög kvalitet som har innehåll, utformning/gestaltning och tillgänglighet. Att säkerställa platser för ämnesstudier med tydliga kunskapskrav bör synliggöras redan i planprocessen. Att höja lärmiljövärden i grönområden bör vara en aspekt i hållbar förvaltning. Jag vill visa hur platser kan matchas till det centrala innehållet i skolans kursplaner och hur platser kan designas för att utgöra ett stöd för ämnesinnehållet.

Målgrupp: Lärarutbildare, Naturum/friluftsmuseer,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: *Ammi Wohlin,*

Yrke: Naturpedagog, lärare, biolog, miljö och fysisk planerare

Arbetsplats: Vaxholms stad, Eget företag: Hållbar framtid/Grön lärmiljö

Telefon: 0761313748

E-post: ammi.wohlin@telia.com

Webbadress:

C 21, dag 2, kl 14:00 – 15:30

Skogskollo för tjejer

Sammanfattning: Projektet Skogskollo för tjejer startade i Västerbotten 2012 och har sen dess inspirerat många unga tjejer till att vistas mer i skog och kanske till och med välja skogen som sin framtida arbetsplats. Under workshopen får du ta del av ett skogskollo i miniatyr med allmän skogskunskap, lekar och jämställdhetsövningar.

Målgrupp: 4-6,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: *Matilda Lingegård,*

Yrke: Verksamhetsledare för Mera Skog i Västerbotten/Regional samordnare Skogen i Skolan i Västerbotten

Arbetsplats: Mera Skog i Västerbotten, Umeå

Telefon: 0721475437

E-post: matilda@meraskog.se

Webbadress: <http://www.meraskog.se>

C 22, dag 2, kl 14:00 – 15:30

Gör er naturvårdsplan användbar för skolorna

Sammanfattning: Workshopen utgår från Malmö kommuns befintliga naturvårdsplan. Vi tänker att det finns sådana planer runt om i landet som inte är så tillgängliga för skolorna i deras undervisning. Genom att lyfta platsernas möjligheter för undervisning kan vi underlätta för skolorna att tillgodogöra sig dessa och öka det allmänna intresset för naturvård och gröna frågor. Det stadsnära kulturlandskapet är det naturliga laboratoriet för att jobba med systematiska undersökningar och utomhuspedagogik. Elever medvetandegörs att det finns natur i staden och vilken biologisk mångfald platserna innehåller samtidigt som man når målen i läroplanen. Vår workshop består av två delar, en där vi kort redogör för vårt projekt med att tillgängliggöra naturvårdsplanen i Malmö. Den andra delen är en praktisk tillämpning där vi gör inventeringar och andra övningar på plats med fokus på biologi. Det hela syftar till att alla deltagare ska kunna göra egna undersökningar i hemtrakterna.

Målgrupp: 4-6, 7-9, Gymnasiet, Rektorer/förskolechefer, Lärarutbildare, Elevhälsa, Naturum/friluftsmuseer,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: *Eva Hörnblad, Birger Emanuelsson*

Yrke: pedagog

Arbetsplats: Pedagogisk Inspiration Malmö Rönnbladsgatan 1B 212 16 Malmö

Telefon: 0723563944

E-post: eva.hornblad@malmö.se

Webbadress: www.malmö.se/pedagogiskakartor

C 23, dag 2, kl 14:00 – 15:30

Väsenvandring- sagor och berättande i naturmiljö

Sammanfattning: Vi vill visa på naturens magiska rum för berättande och fantasi. Du kommer att få gå en väsenvandring, lära dig mer om skogens olika väsen samt tillverka ett väsen som start på ditt eget väsenarbete. Genom fantasi och berättelser fångar du barnens engagemang och intresse språk och kultur.

Målgrupp: Förskola, F-åk3,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: *Sofia Bergner,*

Yrke: Förskolechef

Arbetsplats: I Ur och Skur Spetsbergens förskola

Telefon: 0735958095

E-post: sofia.bergner@iurochskur.se

Webbadress: www.iurochskur.se

C 24, dag 2, kl 14:00 – 15:30

Fladdermöss - i en värld av ekon

Sammanfattning: I denna workshop får vi lära oss något om hur vi använder fladdermöss i undervisningen på Naturskolan i Jönköping. Här får de mytomspunna och spännande fladdermössen stå i rampljuset som ett exempel på en mycket viktig art i landskapet. Vi ser dem inte särskilt ofta och vi hör dem knappt, men ändå är de ett av världens vanligaste däggdjur. Vi lär oss om våra svenska fladdermusarter, vad de äter och hur deras år ser ut. Med hjälp av utomhuspedagogik och med alla våra sinnen lär vi oss om fladdermössens liv och leverne. Klappa en fladdermus, lukta på fladdermusbajs och lyssna på deras läte är några av momenten. Vi provar även på någon lek/aktivitet.

Målgrupp: F-åk3, 4-6, 7-9,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: *Sabine Lind,*

Yrke: Biolog

Arbetsplats: Naturskolan i Jönköping

Telefon: 036102476

E-post: sabine.lind@jonkoping.se

Webbadress:

C 25, dag 2, kl 14:00 – 15:30

Leka och lära matematik ute

Sammanfattning: Detta pass utgår från boken Leka och lära matematik ute. Ni får pröva på lekar och övningar som ni sedan kan göra med er barngrupp på förskolegården eller i naturen. Vi kommer att göra övningar som tränar jämförelseord, lägesord och tidsord, sortering och mönster, mätning och kroppsuppfattning, samt grunderna i taluppfattning. Detta samtidigt som barnen får leka, samarbeta, röra på sig och uppleva naturen.

Målgrupp: Förskola,

Workshopens längd: 1.5 timmar, dag 2

Workshopsledare/medpresentatör: *Kajsa Molander,*

Yrke: naturskolepedagog

Arbetsplats: Upplandsstiftelsens naturskola

Telefon: 0706102003

E-post: kajsa.molander@telia.com

Webbadress: www.upplandsstiftelsen.se